

Darvasi László: Szeged a tengerben (6.)

Az utolsó nap

Sorozatunkban a 125 esztendeje bekövetkezett borzasztó árvíz hőseinek és áldozatainak kívánunk emléket állítani. Nem, nem volt végleges a rombolás, hiszen él és virágzik a város. Nem kívántunk vetélkedni helytörténezeink szakértelmével, és a bőséges szakirodalom révén szenzációs újdonságokkal sem szolgálhattunk. Ami történt, megírták már. A vaskos krónikák, naplók, visszaemlékezések és tanulmányok elmondták, miért következhetett be a szerencsétlenség, hogyan tört az ár a városra, számtalan életkép és írói elbeszélés, tárcsa és tudósítás mesélte el a vészterhes napokat. Mi csupán gyűjtögettünk. A tragikus napok krónikáját olvashatják március 13-án.

Március 11-én a szilléri szőlők már víz alatt dideregnek. A közeli tanyákról menteni kell a fogásba esett embereket. Amikor váratlanul megáll a víz emelkedése. Mint a halálos beteg, írja Tóth Béla híres árvízi képeskönyvében, aki váratlanul állapota javulásáról biztosítja az érte aggódókat. A hangulat kifejezetten bizakodó. Enyhe és derült nap volt. Sugárkoszorús arccal kélt fel a nap, írja egy visszaemlékező. Ha valaki megállt a gáton, s a vízre tekintett, hát végtelenbe nyúló ezüstös tükröt látott, mely apró fodrokkal nyalagatta a földhányásokat. Dolgoztak a töltéseken most is, de talán kevesebb aggodalommal. A nap szám három forintot kóstált. Zombory tanácsnok sürgős erősítést kér a szilléri-baktói töltésre. Ki is mennek hozzá a fiatal tornászok, és a tanácsnokot kedélyes állapotban lelik. Aztán megmentenek néhány embert, a közeli tanyák padlásairól hozzák le őket.

A Szeged-utaló Herrich Birkóly miniszteri tanácsos bizakodó táviratot küld Pestre, szerinte a város megmenekült. Délutánra

még bölcsőbb a tanácsos úr. Újra táviratozik: „Szeged megmentése holnap befejezett ténynek lesz tekinthető”. Csak hogy eddigre a töltések vészesen átáztak. A tanácsos tán csak a kormányt akarta nyugtatni? Mindenesetre Herrich mindeközben erősen óvja embereit a túlzott derüléstől. Estefelé az Alföldi Vasút töltésén tart terepszemlélt, és hosszasan elbámolja a vérvörös fényben ereszkedő óriási napkorongot. Aztán magához inti egyik mérnököt, és azt mondja, az ilyen naplemente nagyon rossz jel, ezért még inkább figyelniük kell. A dorozsmai templom felett fekete felhőtömegek gyülekeznek.

S bent a városban? Ugyancsak bizakodó a hangulat. Kovács Albert gyógyszerész lakásán, a Kígyó utca és a Fekete sas utca sarkán nagy társaság gyűlik össze. Nyugodtan poharazgatnak, pipáznak az urak. Hét óra után, mintha megmozdulna az ég, feltámad a szél. A töltések rözseburkolatát hatalmas hullámok kezdik támadni, melyek végül olyan erők és magasak lesznek, hogy képtelenség tovább vé-

dekezni. Pillich Kálmán ekkor verheti rá az ajtót a gyógyszerész vendégeire, hogy aztán remegő hangon elmondja, bármelyik pillanatban beszakadhat a gát. Erre persze mindenki hazarohan. Pillich, kabátját összehúzza siet tovább az Oroszlán kávéházba, hogy ott is szóljon a közelgő veszedelemlről. Ez már igazi vihar. A Dugonics téren felbődul egy bivaly. Kint a töltések földje vészesen inog a munkások lába alatt. A szél könnyedén fújja el a gátak fáklyáinak lángját. A munkások szökni kezdenek, s még a töltés lábánál felállított katonai kordon se tartja fel őket. A szél üvölt, kavarja az utcák és a terek porát. A várost ölelő víz lassan megemelkedik, és súlyos, fekete fodrokban örjöngeni kezd. Napok múltán, amikor még hasonlóképpen teszi az erős széllelékek miatt, Jókai csodálkozik rá a métermagas tajtékokra, ő azt hitte, efféle vad hullámzás csak a Balatonon lehetséges.

Kilenc óra után, ahogy ilyenkor lenni szokott, rémhír támad. Egy pánikba esett fiatalember azt hiszi, átszakadt az utolsó nyúlgát is, és a városba rohan. Holott ekkor még próbálnak dolgozni a gáton a szegény vidéki munkások. Már amelyik nem szökött el a katonai szuronyok miatt. Akik szöktek, felsőváros népét költögetik a rémhírrrel, átszakadt a gát. De a gát még nem szakadt át. Csak éjfél felé adják fel a harcot az emberek. A pánikba esett fiú útközben torkaszakadtából kiabálja, jön a víz, jön a víz, mire több száz felsővárosi és rókusi

A Rozália-kápolna a mai Aradi vértanúk terén. Áttették a Lechner térre

Archív fotó: Fekete Ház

hasonlóképpen menekülni kezd, jókora batyukkal és tömött zsákokkal futnak a vár és a Palánk irányába. Íme, egy jól elhelyezett rémhír haszna. Ezek az emberek biztosan megmenekülnek. A belvárosban nagy kavargás van. Egymást tapossák az emberek. Este tizenegyre orkán erejű lesz a szél. Pulz tábornok és a védelem feladja a harcot a gátakon, nincs mit tenni, nem lehet, a katonák és a maradék iparosok és napszámok az indóháznál gyülekeznek, majd megindulnak a város-háza felé. Gyászos menet volt, írja a szemtanú. A mai Kossuth Lajos sugárúton halad végig a halálosan fáradt tömeg, az embereket kísértetiesen világította meg az út menti gázlámpák fénye. A város különböző pontjain ladikok és pontonok várják az árt,

bennük elszánt fiatal tornászok és csónakosok várakoznak, sok embert mentenek meg néhány óra múlva.

Mikszáth a Zsótér-házba menekül, melyben ma többek között egy bank és a Szeged étterem működik. Mozi már nem, sajna. A Zsótér-házban kétezren szoronganak. Mikszáth a szobájába tolatkodik, kitarja az ablakot. Sötét van, a szél egyre csak ordít, s a környék, a nagy tér újra kihalt. A riporter a városháza kivilágított ablakát bámulja, a tanácsterem üres. Végül éjjel fél kettőkor a 97-98. számú órházak között a nyúlgát 25 méternyi hosszúságban átszakad, és a víz szörnyű robajjal tör a város felé. A szakadás helyéről ma emléktáblán üzen Móra. M ikszáth hallja a rókusi templom riadt kondulását. A vá-

ros vezetése már a tanácsteremben, de alig fognak vitatkozni, a városi gázlámpák kialszanak. Vajon mit tesz ekkor Glück kereskedő, kit családjával együtt nem sokára agyonüt a beszakadó ház?

Lisznyai Damó Tihamér mentőcsónakos fiatalember, ladikjuk a Mars téren várakozik. Ők is hallják a félvert harangot, de látni nem látnak semmit. Mindenünnen segélykiáltások halatszanak, meg valami borzasztóan búgó, szörcsögő, egyre inkább közeledő robaj. Feldúlt arcú, csapzott lány rohan a csónakosok karjaiba. Hasztalan próbálják tartani. A lány kiszakítja magát a szorításból, és vakon rohan tovább arra, amerről a közelgő víz üvölt.

(Folytatás a holnapi számunkban.)

Kátó Sándor darabjával határainkon túli vendégjátéokra készülnek

Történelmi vízió Rákócziáról

Kátó Sándor színművész egyszerre szerzője és egyik főszereplője a drámának

Fotó: Miskolczi Róbert

Kátó Sándor színművész Pro libertate című, II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől szóló új történelmi víziójának ősbemutatóját pénteken este 7 órától tartja az Algyői Móra Ferenc Népszínház. A produkcióval a premier után határainkon túli vendégjátéokra indul a társulat.

A köztudatban egyfajta népi romantikus hősként él II. Rákóczi Ferenc fejedeleme, akit most más megközelítésben, az életrajzából, vallomásaiból kiindulva mutat be Pro libertate című új darabjában Kátó Sándor színművész. Az Algyői Móra Ferenc Népszínház alapító igazgatója tavaly augusztusban kezdte el írni darabját, miután szellemi mestereivel, Bíró Zoltánnal és Sik Ferencsel évtizedeken át beszélgetett arról, hogy a magyar drámaírás adós ezeknek a nagy történelmi alakoknak a bemutatásával.

– Németh László, Illyés Gyula

és Herczeg Ferenc is nagyszerű történelmi drámákat írt, de a szerzők elsősorban a reformkornál és az 1848-49-es szabadságharcnál maradtak. Az átlagos néző számára ráadásul túl filozofikusak ezek a darabok, így a mi közönségünk sokszor nem is érti pontosan, miről szólnak. Én a valóságos eseményekhez olyannyira ragaszkodtam, hogy szinte egy rendhagyó történelemórát írtam lélektani megközelítéssel és közérthetőségre törekedve – mondja Kátó Sándor, aki a vizionáló öreg Rákóczi szerepében maga is játszik a darabban, amely gyermekkorától az 1703-as brezáni kiáltványig követi nyomon a fejedeleme életét.

A produkciót Sinka Károly érdemes művész rendezte, aki egyben Sienewsky nagyhíres szerepét is játssza. Ugyanebben a szerepben váltótársa Dubez György, Algyői korábbi jegyzője, aki valaha az operakórusban is

énekelt és a kecskeméti színházban is játszott. Kátó Sándor kifejezetten a népszínházi társulatra írta a darabot, így nem jelentett gondot a tizenhat szerep kiosztása. Az ifjú Rákóczit Cseszkó Mihály, Rákóczi Julianát Lázár Nóra, I. Lipótot Bakó Ferenc, gróf Bercecsényi Miklóst Molnár Áron, Sienewsky hercegnőt Oszlány Anett alakítja.

Az algyői együttes a premier másnapján határainkon túli vendégjátéka indul. Március 14-én már Szerbia-Montenegróban, Magyarországon koszorúznak, majd este ünnepi előadást tartanak. Éjszaka indulnak tovább Kárpátaljára, ahol másnap a beregszászi Illyés Gyula Színházban díszelőadáson játsszák el Kátó Sándor új darabját. A következő napokban Visken, Munkács, Ungváron és Kassán is felépnek, végül Sárospatakon is előadják a Rákóczi-dramát.

H. ZS.

Minőségbiztosítás a makói Belvárosi Általános Iskolában

A Comenius-rendszerrel szervezettebb az oktatás

A megye öt legszervezettebb és leghatékonyabb oktatási intézménye közé sorolta a Comenius nemzetközi oktatási minőségbiztosítási rendszer a makói Belvárosi Általános Iskolát. Az igazgató szerint a bizonyítvány tanúsítja az intézmény tanulóiak elégedettségét és az oktatás magas színvonalát.

A Comenius 2000 nemzetközi közoktatási minőséfejlesztési program II. modelljének minőség-tanúsítványát szerezte meg a makói Belvárosi Általános Iskola. Ezzel a város legnagyobb alapfokú iskoláját a megye öt legjobb szervezett, szintén Comenius II. minősítést szerzett pedagógiai intézménye közé sorolták. Megtudtuk: ilyen diplomával egy átszathalmi általános iskola, Röske napköziotthonos óvodája, valamint a szegedi Móra Ferenc szakközépiskola és a Ságvári gyakorló gimnázium rendelkezik.

– Nagy szó, hogy országos szinten élvonalbeli általános iskolának számítunk, több mint nyolcezer hazai oktatási intézmény közül ugyanis mindössze száznegyven óvoda és iskola szerezte meg a Comenius II.-t – közölte Bálint József, az iskola igazgatója. – Hároméves munka eredményeképp kaptuk meg a diplomát, ez idő alatt számos módszerrel fel kellett tárunk intézményünk működését, hibáit és erősségeit. Elsőként a partnerszemléletet kellett kialakítanunk, azaz minél szorosabb, mérhető kapcsolatrendszerrel kellett kiépítenünk a munkatársainkkal, tanulóinkkal, a szülőkkel és a többi oktatási intézménnyel. Ezt követően pedagógiai munkánkat és a diákok teljesítményét is tudományos szempontok alapján kellett értékelnünk. A sok időt és energiát felemészítő audit igazi eredménye, hogy igazolhatóan sikeres a város legnagyobb általános iskolája, ahol a diákok és a szülők is

dolgozó számára is egyértelműbb lett.

– A tanúsítvány átvételével az oktatás minősége nem változott, ám ez egy biztosíték a jogszabályoknak és az elvárásoknak megfelelő működésről – fogalmazott az igazgató. A vizsgálat eredményei közé sorolta továbbá, hogy igazi csapatmunka alakult ki az iskola vezetésében is.

– Városunk legnagyobb általános iskolájának sikere a bizonyíték, hogy eredményes Makón a beiskolázás szabályozása – fogalmazott Buzás Péter polgármester. – A szervezettebb körülmények eredménye a jobb munkamegosztás.

I. SZ.

Az oktatás szervezésében Makó országosan is élen jár, bizonyítják eredményei

Fotó: Gyenes Kálmán